

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

VÄGLEDNING
2025-09-09

Ärendenummer
NV-25-035922

Länsstyrelserna i mellersta och södra
rovdjursförvaltningsområdet

Vägledning till länsstyrelserna inför beslut om licensjakt på varg 2026

Denna vägledning riktar sig till de länsstyrelser som avser att besluta om licensjakt på varg 2026. Vägledningen är ett komplement till "*Naturvårdsverkets vägledning i samband med att rätten att fatta beslut om licensjakt överlämnas till länsstyrelserna*" (NV-02453-24) och fokuserar i huvudsak på de förutsättningar som ändrats jämfört med tidigare licensjakter. Naturvårdsverket har, på uppdrag av regeringen, rapporterat 170 som referensvärde i fråga om populationsstorlek för gynnsam bevarandestatus för den svenska vargpopulationen i samband med fullgörande av Sveriges rapportering 2025 till Europeiska kommissionen (EU-kommissionen) enligt artikel 17 i art- och habitatdirektivet¹. Regeringen har vidare i samma regeringsuppdrag² uppgett att en minskning av vargpopulationen ska genomföras stegvis, med bibehållande av gynnsam bevarandestatus samt upprätthållande av skydds- och licensjakten. Ett första delmål är enligt regeringen att vid nästa licensjakt 2026 minska stammen till 270 individer. Naturvårdsverket bedömer att detta avser populationens storlek den 1 oktober 2026, d.v.s. starten av nästa inventeringsperiod, som är den tidpunkt som vargstammens storlek vanligtvis refererar till.

De viktigaste nya förutsättningarna inför eventuella beslut om licensjakt på varg 2026 handlar om

- Ett ändrat referensvärde för populationsstorlek samt följande förvaltningsåtgärder
- Borttagande av 23 e och 23 f §§ jaktförordningen (1987:905)
- Ändrad skyddsstatus enligt art- och habitatdirektivet

¹ Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet)

² Uppdrag till Naturvårdsverket att rapportera angivet referensvärde för varg – Regeringen (LI2025/01301)

Dessa förändringar har skett nyligen och i fråga om exempelvis ändrad skyddsstatus är det inte klarlagt om/vilka effekter förändringen kan komma att få för nationell rätt på sikt.

Ett nytt referensvärde för populationsstorlek följt av förvaltningsåtgärder

I Naturvårdsverkets redovisning till regeringen från mars 2025 (NV-08852-24) listas ett antal ytterligare förvaltningsåtgärder som bör vidtas för att säkerställa att ett lägre referensvärde och en minskad populationsstorlek inte riskerar upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus för den svenska vargstammen.

Upprätthålla gynnsam bevarandestatus

Det övergripande målet med dessa förvaltningsåtgärder är att bibehålla gynnsam bevarandestatus vid en successiv minskning av populationen. Det kräver en mer omfattande övervakning av vargpopulationen för att tidigt upptäcka negativa förändringar i genetiska och demografiska parametrar.

För att minska risken för att en mindre population ska påverka den genetiska diversiteten negativt, är det avgörande att förutsättningarna för den genetiska tillförseln mellan den skandinaviska och de östliga delpopulationerna upprätthålls. Samtidigt bör genetiskt värdefulla individer ges förutsättningar för överlevnad och reproduktion.

Stegvisa ändringar

Sammanfattningsvis gäller att ju närmare populationen kommer referensvärdet, desto fler och mer omfattande blir de förvaltningsåtgärder som krävs. Vilka åtgärder som faktiskt införs påverkar i vilken grad populationen kan minskas. Minskningen behöver dessutom ske stegvis och med försiktighet, där varje åtgärd följs upp och utvärderas i takt med att populationen förändras.

Regeringen har i regeringsuppdrag LI2025/01301 angett att populationen vid licensjakten 2026 ska minska till 270 individer. Där anges också att Naturvårdsverket ska ta fram en förvaltningsplan för varg som ska gälla för hela förvaltningsperioden fram till nästa rapportering till EU-kommissionen i enlighet med artikel 17 i art- och habitatdirektivet. I förvaltningsplanen ska Naturvårdsverket beakta att gynnsam bevarandestatus ska bibehållas, att förutsättningarna för skyddsjakt och licensjakt upprätthålls och att minskningen av vargpopulationen sker stegvis.

Naturvårdsverket har också påbörjat arbetet med några av de ytterligare förvaltningsåtgärder som finns listade i Naturvårdsverkets redovisning om ytterligare förvaltningsåtgärder för varg. Andra kräver finansiellt stöd för att kunna påbörjas i den regionala och nationella förvaltningen

Populationsgenetik

Sedan 2022 har inavelskoefficienten för den skandinaviska vargstammen minskat från 0,24 till 0,21, och det har funnits en tillförsel av finskryska gener under den senaste femårsperioden. Vid ett sänkt referensvärde och en minskande population är det än mer centralt att individer som bidrar till upprätthållande av den genetiska variationen i populationen ges möjligt att överleva och reproducera sig. Länsstyrelsens beslut om licensjakt får liksom tidigare inte omfatta område med stationär förekomst av invandrad varg av östligt ursprung (F0) eller första generationens avkomma till sådan varg (F1). Även många F2or (avkommor från F1or) bidrar till den genetiska diversiteten i populationen.

En minskning av antalet F2or kan leda till att behovet av att flytta genetiskt viktiga vargar inom Sverige ökar. Inför licensjakten 2026 bör länen därför också samverka kring hur valet av revir kan påverka vargstammens genetik. Detta som ett led i gemensamt ansvarstagande för en långsiktig vargförvaltning. Naturvårdsverket kan vid behov ge stöd vid en sådan nationell bedömning av den totala påverkan.

Beskattningsmodell

I den senaste beskattningsmodellen för varg noterades att den skandinaviska populationen under de senaste åren haft en lägre tillväxttakt än förväntat. Föregående års modeller prognostiserade en population på ca 40 individer fler än det faktiska utfallet vid den nivå av laglig jakt (licensjakt och skyddsjakt) som genomfördes. Den lägre tillväxten i populationen kan bero antingen på lägre reproduktion eller högre dödlighet (av andra orsaker än skydds- och licensjakt) i populationen. Eftersom vargstammen nu är betydligt större än referensvärdet om 170 vargar kommer beskattningsmodellens riskanalys för att komma under referensvärdet inte kunna användas på samma sätt som tidigare år, då en sänkning kommer att behöva ske stegvis i takt med att förvaltningsåtgärder genomförs för att upprätthålla gynnsam bevarandestatus. Beskattningsmodellen kan dock användas för att prognosticera vilket uttag vid licensjakten 2026 som kommer leda till en viss storlek på populationen 1 oktober 2026.

Ändring av jaktförordningen

23 e § /Upphör att gälla U:2025-10-01 genom förordning (2025:689)./ Beslut om licensjakt efter varg får fattas senast den 1 oktober varje år.

De år som miniminivåer för förekomsten av varg fastställs enligt 5 § förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn får beslut om licensjakt efter varg i stället fattas senast den 15 oktober.

Förordning (2016:556).

23 f § /Upphör att gälla U:2025-10-01 genom förordning (2025:689)./ Om beslut om licensjakt har fattats enligt 23 e § får beslutet ändras om det behövs med hänsyn till nya omständigheter eller av någon annan särskild anledning.

Förordning (2016:556).

Regeringen har beslutat att 23 e och 23 f §§ jaktförordningen ska upphävas den 1 oktober 2025, förordning SFS 2025:689 om ändring i jaktförordningen (1987:905).

Förändringen i jaktförordningen innebär bland annat att det inte längre finns något sista datum för när beslut om licensjakt för varg ska ha fattats. Naturvårdsverket anser det dock vara av stor vikt att länsstyrelserna fortsatt fattar eventuella beslut om licensjakt i så god tid som möjligt. Förändringen innebär också att det inte längre finns uttryckt i jaktförordningen att beslut om licensjakt efter varg får ändras om det behövs med hänsyn till nya omständigheter eller av någon annan särskild anledning. Förutsättningar för att ändra fattade beslut återfinns i stället i 36–39 §§ förvaltningslagen (2017:900).

Av 3 kap. 2 § Naturvårdsverkets föreskrifter NFS 2022:4 om förvaltning av stora rovdjur framgår att länsstyrelsens beslut om licensjakt på varg inte får omfatta

område med stationär förekomst av genetiskt viktig varg. Av samma paragraf framgår vidare att det av länsstyrelsens beslut ska framgå 1. att jakten kommer att avlysas i områden där förekomst av genetiskt viktig varg upptäckts efter att beslutet om jakt har fattats och 2. att beslutet då kan komma att ändras med stöd av 23 f § jaktförordningen (1987:905). Mot bakgrund av att 23 f § jaktförordningen upphör att gälla den 1 oktober är andra punkten i 3 kap. 2 § NFS 2022:4 inte längre tillämplig. Naturvårdsverket kommer att se över och ändra föreskriften.

Länsstyrelsen bör genom villkor i beslutet tydliggöra att licensjakt på varg inte får bedrivas i områden med genetiskt viktig varg. Av länsstyrelsens beslut ska, i enlighet med första punkten i 3 kap. 2 § NFS 2022:4, vidare framgå att jakten kommer att avlysas i områden där förekomst av genetiskt viktig varg upptäckts efter att beslutet om jakt har fattats. Länsstyrelsen bör genom villkor i beslutet ange att licensjakt på varg endast får bedrivas i de beslutade områden som inte har avlysts av länsstyrelsen och att den som jagar ska hålla sig informerad om eventuella avlysningar. Med ett sådant arbetssätt finns inte behov av att återkalla ett beslut om licensjakt om en genetisk viktig varg upptäcks i området och jakten avlysts. Beslutet i sig tydliggör att jakt inte längre får bedrivas.

Länsstyrelsen kan även ta med ett återkallelseförbehåll som anger att beslutet kan komma att ändras/återkallas om det behövs med hänsyn till nya omständigheter eller av någon annan särskild anledning. Det finns dock mycket begränsade möjligheter att ändra ett beslut som överklagats (jfr 39 § förvaltningslagen) även med återkallelseförbehåll. Mot bakgrund av att 23 e § jaktförordningen upphör att gälla finns inte längre något sista datum för länsstyrelsen att fatta nya beslut om licensjakt på varg, möjlighet att fatta nya beslut finns därmed oavsett om det ursprungliga beslutet återkallats eller om jakten avlysts.

Ändrad skyddsstatus

Varg har fram till den 14 juli 2025 varit listad i bilaga 4 i art- och habitatdirektivet som en strikt skyddad art. Det strikta skyddet av en art enligt artikel 12 i art- och habitatdirektivet innebär bland annat att det är förbjudet att avsiktligt fånga, döda eller störa de arter som är upptagna i bilaga 4 a till direktivet. Artikel 16 i art- och habitatdirektivet föreskriver möjligheter till undantag från det strikta skyddet.

Varg är sedan den 14 juli 2025 listad i bilaga 5 till direktivet och omfattas inte längre av det strikta skyddet enligt artikel 12. I bilaga 5 listas djur- och växtarter av gemenskapsintresse för vilka insamling i naturen och exploatering kan bli föremål för förvaltningsåtgärder. Medlemsstaterna är fortsatt skyldiga att tillse att de åtgärder som vidtas i enlighet med direktivet ska syfta till att bibehålla eller återställa en gynnsam bevarandestatus hos livsmiljöer samt arter av vilda djur och växter av gemenskapsintresse (artikel 2). Medlemsstaterna har till uppgift att införliva direktivets bestämmelser i nationell lagstiftning. I detta finns möjlighet för medlemsstaterna att ha en striktare reglering på nationell nivå än vad som följer av direktivet. Detta följer av artikel 193 FEUF³.

Möjligheten att besluta om licensjakt på varg följer av 23 c § jaktförordningen. Bestämmelsen bygger på ett av undantagen till det strikta skyddet som följer av artikel 16 i art- och habitatdirektivet (artikel 16.1 e). Naturvårdsverkets

³ Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt

bedömning är att så länge reglerna i svensk lagstiftning för beslut om licensjakt på varg är oförändrade, så ska besluten fattas i enlighet med gällande nationella bestämmelser och med stöd av såväl nationell som EU-rättslig praxis.

Mot bakgrund av att regleringen för beslut om licensjakt för varg är oförändrad i nationell lagstiftning bedömer Naturvårdsverket att den vägledning för beslut om licensjakt på varg som lämnades i samband med delegeringen 2024-06-10, NV-02453-24, fortsatt är relevant för länsstyrelserna inför beslut om licensjakt.